

Infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över rapporten Arlanda flygplats – en plan för framtiden, DS 2022:11

Bakgrund

Länsstyrelsen Västerbotten, här nedan benämnd Länsstyrelsen, har fått möjlighet att yttra sig över rapporten Arlanda flygplats - en plan för framtiden om Arlanda flygplats framtida utveckling

Sammanfattning

- Tillgängligheten via flyg till och från norra Sverige är en förutsättning för att klara ett långsiktigt hållbart näringsliv och en fortsatt positiv samhällsutveckling. Flyget är enda alternativet för överdagen resor från Västerbotten till Stockholm.
- Det sker investeringar i norra Sverige i en omfattning som aldrig tidigare skådats och dessa företag har behov av snabba resor till och från norra Sverige via Stockholm.
- Arlanda flygplats har en särställning, en viktig roll i transportsystemet och behöver utvecklas för att möta framtidens behov av en effektiv och hållbar flygtrafik. Detta inte minst för att inte den kraftiga tillväxten i norr hämmas eller försvåras. Arlanda är nu och i framtiden Sveriges hubb för både nationell och internationell trafik.
- Länsstyrelsen delar utredarens uppmaning att Swedavia bör intensifiera arbetet med att minska ledtiderna för passagerare vid Arlanda flygplats. Den situation som vi haft under året med långa väntetider för säkerhetskontrollen och närmast kaosartade förhållanden på Arlanda får inte upprepas.

- Utredare tar inte ställning till byggande av en tredje parallell rullbana. Länsstyrelsen tar dock ställning och anser att en ytterligare rullbana kommer att behövas i framtiden och att förberedelserna bör påbörjas omgående. Detta gäller inte minst om de flyg som idag går på Bromma flygplats ska flyttas till Arlanda.
- Länsstyrelsen anser att regeringen måste ta ett helhetsansvar för den fortsatta utvecklingen av flyget. Tillväxten i hela Sverige är beroende av goda förbindelser till Stockholm. Om Bromma avvecklas och trafiken flyttas till Arlanda måste först kapaciteten på Arlanda byggas ut.
- Elflyg erbjuder nya möjligheter för det regionala flyget. Länsstyrelsen föreslår att Bromma blir kvar och bildar ett framtida nav för det fossilfria elflyget. Med tysta och miljövänliga el- eller vätgasflyg försvinner både buller och miljöfrågan och man nyttjar befintlig infrastruktur för att driva flygets omställning. Dessutom är flygplan med begränsad passagerarkapacitet olämpliga att hantera på Arlanda då det begränsar flygplatsens totala kapacitet i framför allt högtrafik. Elflyg för därför i framtiden hanteras på Bromma flygplats.
- Flyget bör, i enlighet med Sveriges klimatmål, vara fossilfritt senast år 2045 och Länsstyrelsen stödjer utredningens uppmaning att klimatarbetet måste intensifieras. En plan för produktion och distribution av fossilfri energi för flygets behov behöver tas fram.

Yttrande

Västerbotten är ett till ytan stort län, en åttondel av Sverige, och vi har 5 flygplatser med trafik till Arlanda. För Västerbotten finns det inget annat alternativ än flyg för överdagen resor till Stockholm. Flygbenägenheten från/till våra flygplatser är i ett nationellt perspektiv mycket hög. Tillgängligheten via flyg till/från norra Sverige är en viktig förutsättning för att klara ett långsiktigt hållbart näringsliv och för att möjliggöra en fortsatt positiv samhällsutveckling. Nyttan av flygtrafiken har regional, nationell och internationell betydelse.

Så länge övriga transportmedel inte kan erbjuda transporter med rimlig tidsuppostring i förhållande till reseändamålet, behöver flyget utvecklas och bibehållas för att möjliggöra näringslivsutveckling, välfärd och livskvalitet i norra Sverige.

I norra Sverige sker nu enorma gröna satsningar inom bland annat förnybar energi, batteritillverkning och fossilfritt stål för över 1 000 miljarder kronor de kommande åren. Investeringarna kommer i förlängningen att förändra hela näringslivet i norra Sverige, med ett stort antal internationella företag som etablerar sig här. Dessa verkar på en

global marknad och har ett stort behov av flyg. Sammantaget beräknas detta innebära ett behov av 100 000 nya jobb i regionen fram till 2035. En sådan explosionsartad utveckling ställer stora krav på att kunna resa-till och från Norra Sverige på ett smidigt sätt.

Länsstyrelsen anser att rapporten i stora delar är mycket bra och står bakom de flesta konkreta förslag som utredaren presenterar för att stärka kapaciteten vid Arlanda och möjliggöra dess fortsatta ställning som den naturliga noden för svensk flygtrafik.

Länsstyrelsen delar utredningens konstateranden att Sverige hålls ihop nationellt med ett nav för flygtrafiken i Stockholm. Andra flygplatser i Sverige har betydelse för tillgängligheten för medborgare och näringsliv lokalt, men Arlanda flygplats bidrar med både nationell och internationell tillgänglighet. Arlanda flygplats har därför en särställning för Sverige. Arlanda flygplats har en viktig roll i transportsystemet och behöver utvecklas för att möta framtidens behov av en effektiv och hållbar flygtrafik.

Länsstyrelsen välkomnar Arlandautredningens syn att Sverige är ett avlångt land där avstånden är långa såväl inom landet som till marknader som är viktiga för svenskt näringsliv. Både Sverige i allmänhet och Stockholmsregionen i synnerhet är beroende av väl fungerande internationella relationer och en god internationell tillgänglighet. Utvecklingen av den fossilfria industrin i Norr- och Västerbottens län exemplifierar detta.

Länsstyrelsen delar utredarens uppmaning att Swedavia bör intensifiera arbetet med att minska ledtiderna för passagerare vid Arlanda flygplats, inte minst för passagerare som reser över dagen. Den situation som vi haft under året med långa väntetider för säkerhetskontrollen och närmast kaosartade förhållanden på Arlanda får inte upprepas. Som passagerare ska man inte behöva vara timmar före avgång på Arlanda för att vara säker på att hinna genom säkerhetskontrollen. Dessa situationer omöjliggör i stort sett överdagen resor med flyg till Stockholm då mycket av tiden går åt till köande.

Byggande av en eventuell ytterligare tredje parallell rullbana tar inte utredningen ställning till. Länsstyrelsen tar dock ställning och anser att det tar lång tid att bygga en rullbana och sannolikheten är så pass hög för att en ytterligare rullbana kan komma att behövas i framtiden att förberedelserna bör påbörjas omgående. Detta gäller inte minst om de flyg som idag går på Bromma flygplats ska flyttas till Arlanda. Länsstyrelsen har för närmare ett år sedan yttrat sig om Bromma och då kraftfullt betonat att regeringen måste ta ett helhetsansvar för den fortsatta utvecklingen av flyget. Tillväxten i hela Sverige är beroende av goda förbindelser till Stockholm. En nedläggning av trafiken på Bromma, utan ett säkerställande av kapacitet på Arlanda vore förödande.

Länsstyrelsen anser att Arlandas kapacitet och funktion som nationellt och internationellt nav behöver säkerställas innan en eventuell nedläggning av Bromma kan bli aktuell. Sämre flygförbindelser till Arlanda kommer att påverka näringslivet negativt.

Länsstyrelsen tycker att det är ett intressant och kreativt förslag att regeringen, utöver nuvarande flyglinjer med allmän trafikplikt, bör peka ut samhällsviktiga kommersiella flyglinjer där rimliga transportalternativ kommer att saknas om flygtrafiken skulle upphöra. Om den kommersiella flygtrafiken på dessa utpekade flyglinjer skulle upphöra eller kraftigt reduceras ska beslut fattas om allmän trafikplikt och ett upphandlingsförfarande inledas. Ett sådant utpekande skulle ge en trygghet för de orter som är beroende av en fungerande flygverksamhet.

Länsstyrelsen delar utredningens förslag att andelen av passagerarna som åker kollektiva färdmedel till och från Arlanda flygplats bör öka till minst 60 procent senast 2030. För att uppnå detta är det viktigt att utreda behovet av åtgärder för att förstärka kapaciteten i spår- och väginfrastrukturen till och från Arlanda flygplats utifrån ett tillgänglighets- och robusthetsperspektiv.

Flyget bör, i enlighet med Sveriges klimatmål, vara fossilfritt senast år 2045. För att uppnå detta mål måste klimatarbetet intensifieras. Länsstyrelsen delar utredningens uppmaning till regeringen att tillsätta en ”flygbränslekommission” som kan bidra till konkretisering och genomförande av denna plan.

Länsstyrelsen läser med tillfredsställelse att utredningen kommit med samma förslag som Länsstyrelsen hade i sitt Brommayttrande om att Bromma flygplats bör enbart användas för fossilfritt flyg till 2030. Bromma flygplats skulle därmed bli en av världens första helt fossilfria flygplatser. Länsstyrelsen betonar att det el eller vätgasdrivna flyg som nu växer fram erbjuder nya möjligheter för det regionala flyget. Att ställa om till el- eller vätgasflyg på kortare sträckor ställer Brommafrågan i ny dager. Länsstyrelsen föreslår att Bromma kan bli ett framtida nav för det fossilfria elflyget som ska gå korta sträckor inrikes. Med tysta och miljövänliga flyg försvinner både buller och miljöfrågan och man nyttjar en befintlig infrastruktur för att driva omställningen. En helt fossilfri cityflygplats i Stockholm skulle ge avtryck inte bara i Sverige utan i hela världen och visa att Sverige är ett innovationsland som leder utvecklingen mot fossilfritt flyg. Industrin i norr leder den gröna utvecklingen och Bromma kan leda den gröna utvecklingen för flyget. Länsstyrelsen motsätter sig därför utredningens förslag att Bromma flygplats ska stängas senast den 1 januari 2035.

Att introducera små elflygplan med helt andra egenskaper än jetflygplan skulle begränsa den totala kapaciteten på Arlanda. Detta främst beroende på att separationen mellan flygplanen behöver öka när man blandar olika flygplanstyper. Frågan har utretts flera gånger och svaret är entydigt - mindre och långsammare flygplan med begränsad passagerarkapacitet är olämpliga att hantera på Arlanda då det begränsar flygplatsens totala

kapacitet i framför allt högtrafik. Elflyg bör därför i framtiden hanteras på Bromma flygplats.

Länsstyrelsen anser att flyget bör, i enlighet med Sveriges klimatmål, vara fossilfritt senast år 2045 och stödjer utredningens uppmaning att för att nå detta måste klimatarbetet intensifieras. En plan för produktion och distribution av fossilfri energi för flygets behov behöver tas fram.

De som medverkat i beslutet

Samråd i detta ärende har skett med Region Västerbotten, Skellefteå Airport, Lycksele Airport, Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten.

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med handläggaren för ledningsstöd Mikael Bergström som föredragande.

Helene Hellmark Knutsson

Mikael Bergström